

BETÆNKNING**Afgivet af Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg****vedrørende**

Forslag til inatsisartutbeslutning om Grønlands indgåelse af aftale mellem Kongeriget Danmarks regering sammen med Naalakkersuisut og Amerikas Forenede Staters regering om ændring og supplerung af overenskomst af 27. april 1951 i henhold til Den Nordatlantiske Traktat mellem Kongeriget Danmarks regering og Amerikas Forenede Staters regering om forsvaret af Grønland (1951-forsvarsaftalen) med senere relevante tillægsaftaler relateret hertil.

Fremsat af Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender, Erhverv og Råstoffer

Afgivet til forslagets 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Nivi Rosing, Inuit Ataqatigiit, formand

Medlem af Inatsisartut Juno Berthelsen, Naleraq, næstformand

Medlem af Inatsisartut Vivian Motzfeldt, Demokraatit

Medlem af Inatsisartut Bentiaaraq Ottosen, Atassut

Medlem af Inatsisartut Paarma Lund Kreutzmann, Inuit Ataqatigiit

Udvalget har efter 1. behandlingen 12. oktober 2026 under EM2026 gennemgået forslaget.

Forslagets indhold og formål

Efter mere end 75 år har Grønland indgået en aftale mellem Kongeriget Danmarks regering sammen med Naalakkersuisut og Amerikas Forenede Staters regering om ændring og supplerung af overenskomst af 27. april 1951 i henhold til Den Nordatlantiske Traktat mellem Kongeriget Danmarks regering og Amerikas Forenede Staters regering om forsvaret af Grønland (1951-forsvarsaftalen) med senere relevante tillægsaftaler relateret hertil, den 22. september 2026. Aftalen træder i kraft på datoen for en diplomatisk note, der giver USA meddelelse om afslutningen af de nødvendige parlamentariske procedurer i Grønland og Danmark.

Ratificeringen af aftalen kræver parlamentarisk behandling i både Grønland og Danmark. I henhold til grønlandsk lovgivning skal aftalen behandles i Inatsisartut og i henhold til grundlovens § 19, stk. 1, 2. pkt. skal aftalen tilsvarende behandles i Folketinget. Der forventes

ikke en parlamentarisk ratifikationsproces i USA. Ved uklarhed eller uoverensstemmelse mellem sprogversionerne har den engelske tekst forrang.

Aftalen har til formål at styrke samarbejdet på forsvars- og sikkerhedsområdet i Grønland inden for rammerne af NATO. Ansvarsopgaverne skal løftes med anerkendelse og respekt for det grønlandske folk, dets levemåde samt retten til selvbestemmelse. Aftalen er juridisk bindende rammer for den fremtidige beskyttelse af miljøet på nye forsvarsområder og styrker Grønlands krav om, at den amerikanske militære tilstedeværelse skal være gavn for det grønlandske samfund. Grønland er forpligtet til at søge NATO-medlemskab ved selvstændighed.¹

Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut

Forslaget gav anledning til en bred debat under førstebehandlingen i salen og der var generelt bred tilslutning til beslutningsforslaget. Der blev givet udtryk for at det er historisk, at Grønland er med i forhandlingerne og underskrivelsen af aftalen som en ligestillet og ligeværdig part. Før fornyelsen af aftalen kunne USA oprette baser uden at spørge Grønland, med fornyelsen af aftalen, skal man først have dialog med den grønlandske befolkning. Under debatten af forslaget blev der nævnt fra Inatsisartut, at befolkningen burde inddrages vedr. hvorvidt Grønland skal tilslutte sig til aftalen.

Flertallet støttede beslutningsforslaget og lagde vægt på Grønlands sikkerhed, selvbestemmelse og muligheder for at få konkrete samfundsmæssige vurderinger og økonomiske gevinster af forsvarssamarbejdet. Partierne kom med forskellige opfordringer til Naalakkersuisoq om relevante tillægsaftaler til forsvarsaftalen, se *afsnittet Udvalgets bemærkninger til forslaget*.

På denne baggrund blev det besluttet at sende forslaget til videre behandling i Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg.

Orienteringsmøde

Der er afholdt et orienteringsmøde med Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender, Råstoffer og Erhverv om forslaget den 19. oktober 2026.

Forslagets økonomiske konsekvenser

Det fremgår af § 33, stk. 1, i Inatsisartuts forretningsorden, at de økonomiske og administrative konsekvenser ved realiseringen af beslutningsforslag skal beskrives i forslagets begrundelse.

De økonomiske og administrative konsekvenser ved forslagets realisering er beskrevet under forslagets almindelige bemærkninger. Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalget tager

¹ https://ina.gl/media/bfgcams1/pkt249_em2026_forsvarsaftale_besl-33_bilag1a_da.pdf, afsnittet under XI

Naalakkersuisuts redegørelse for disse konsekvenser til efterretning, og har ikke yderligere kommentarer hertil.

Udvalgets bemærkninger til forslaget

Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg modtog en henvendelse fra Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender, Råstoffer og Erhverv. Naalakkersuisoq opfordrede udvalget til at inddrage Siumut, som ikke er repræsenteret i udvalget til 2. behandlingen af forslaget for at sikre bred og ligestillet inddragelse.

Kopi af brevet til Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg er vedlagt nærværende betænkning som **bilag 1**.

Udvalget noterer sig at aftalens indhold ikke kan ændres, da den allerede er underskrevet af regeringslederne. Udvalget bemærker også, at der blandt ordførerindlæggene fremkom ønsker om at det relevante udvalg inddrages og holdes orienteret om den videre proces. Her tænkes særligt på planer ift. Narsarsuaq og Mestersvig samt uddannelse, økonomiske aspekter f.eks. ved servicekontrakter.

Udvalget bemærker, at aftalen skal ses i sammenhæng med Grønlands udvikling fra den situation, der lå til grund for forsvarsaftalen af 1951, til Grønlands nuværende selvstyreordning. Det er derfor væsentligt, at aftalens gennemførelse sker med respekt for Grønlands befolkning, demokratiske institutioner og ret til selvbestemmelse. Udvalget finder det i den forbindelse relevant at fremhæve, at Grønlands interesser skal varetages aktivt i det fremtidige samarbejde med Danmark og USA. En aftale om militær tilstedeværelse i Grønland bør ikke alene vurderes ud fra sikkerhedspolitiske hensyn, men også ud fra dens betydning for det grønlandske samfund og befolkningens rettigheder.

Udvalget finder det relevant, at Naalakkersuisut sikrer klare procedurer for information, inddragelse og koordinering med Inatsisartut i sager, der har væsentlig betydning for Grønland, herunder ved eventuelle anmodninger om etablering af nye forsvarsområder.

Udvalgets indstillinger

- Et flertal i udvalget bestående af repræsentanter fra Demokraatit, Inuit Ataqatigiit og Atassut indstiller forslaget til vedtagelse.

Udvalgets opfordringer til Naalakkersuisut

Udvalget vil opfordre Naalakkersuisut til at Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg samt relevante udvalg bliver inddraget i videre arbejde. Endvidere opfordrer udvalget til, at der nedsættes en politisk følgegruppe, hvor alle partier i Inatsisartut er repræsenteret, med henblik på at sikre en bred politisk inddragelse i udarbejdelse af tillægsaftalerne.

Udvalget vil afslutningsvis opfordre Naalakkersuisut til at foretage en nærmere belysning af de væsentligste samfundsmæssige og økonomiske forhold, der knytter sig til forslaget. I den forbindelse finder udvalget det relevant, at der særligt ses nærmere på følgende temaer:

- **Økonomi**, herunder de potentielle økonomiske konsekvenser og muligheder for Grønland.
- **Uddannelse**, herunder mulighederne for kompetenceudvikling og uddannelsesmæssige gevinster for den grønlandske befolkning.
- **Erhverv**, herunder mulighederne for grønlandsk erhvervsudvikling, lokal værdiskabelse og beskæftigelse.
- **Miljø**, herunder miljømæssige konsekvenser og hensynet til en bæredygtig udvikling.
- **Dual-use**, herunder mulighederne for, at investeringer og faciliteter med både civile og militære anvendelsesformål kan skabe bredere samfundsmæssige gevinster.
- **Lokalbefolkningen**, herunder de potentielle konsekvenser for berørte lokalsamfund og mulighederne for at sikre lokal inddragelse og samfundsmæssige fordele.

Udvalget vil også opfordre Naalakkersuisut til at informere Inatsisartut om status for implementeringen af aftalen, mindst en gang årligt.

Mindretalsudtalelse fra Naleraq:

Naleraq har, ligesom andre partier i Inatsisartut, arbejdet for tættere og mere direkte samarbejde med USA og vores sikkerhedspolitiske allierede. Vores kritik retter sig mod aftalens konkrete resultat for Grønland, ikke mod samarbejdet som sådant.

Udvalgets fremstilling af aftalens indhold om konsultation ved nye amerikanske forsvarsområder giver efter Naleraqs opfattelse et misvisende og historisk ukorrekt billede. Igaliku-aftalen fra 2004 indeholder allerede bestemmelser om konsultation med Grønland ved væsentlige ændringer af amerikanske militære aktiviteter og faciliteter. Fra Naleraq finder vi det stærkt kritisabelt, at udvalgets flertal på denne måde fremstiller allerede eksisterende rettigheder som nye politiske resultater.

Ud fra Naleraqs egne notater fra orienteringsmødet med Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender, Erhverv og Råstoffer bemærker Naleraq fra mødet, at Naalakkersuisut forsøgte at opnå betaling fra USA, men uden resultat. Der er ikke sikret direkte betaling til Grønlands landskasse for de omfattende militære adgangsmuligheder. Henvisningen til kontrakter med grønlandske leverandører ændrer ikke dette forhold: aftalen kræver ikke, at leverandørerne er ejet af det grønlandske folk, eller at overskuddet bliver i Grønland. Danske

selskaber med aktiviteter i Grønland kan fortsat få kontrakterne. Erfaringerne omkring Inussuk A/S viser, hvorfor lokal virksomhedsaktivitet ikke nødvendigvis er det samme som grønlandsk ejerskab. Naleraqs politiske vurdering er derfor, at Grønland ikke har fået sikret økonomiske resultater under forhandlingerne.

I relation til de miljømæssige aspekter sikrer aftalen efter Naleraqs vurdering ingen nye bindende indrømmelser om oprydning efter historisk amerikansk militær forurening, finansiering af miljøoprydning eller erstatningsansvar. Henvisninger til ældre miljøaftaler er ikke nye resultater. Når militær aktivitet kan udvides, burde Naalakkersuisut have sikret konkrete og håndhævelige miljøforpligtelser, også ved fremtidige hændelser.

Udvidede muligheder for amerikansk aktivitet ved Pituffik, Narsarsuaq og Mestersvig samt adgang til luftrum og farvand rejser også spørgsmål om grønlandsk kontrol. Aftalen indeholder efter Naleraqs vurdering ikke tilstrækkeligt udtrykkelige garantier vedrørende atomdrevne og atombevæbnede fartøjer, miljøansvar og indsigt i fremtidige aktiviteter. Grønland skal have reel indflydelse på brugen af sit territorium.

Et andet vigtigt forhold ved aftalen er samtidig, at den understøtter den sikkerhedspolitiske afklaring, som Naleraq i næsten et årti har efterlyst: Grønland behøver ikke stå alene med forsvaret ved selvstændighed. USA lægger i aftalen op til fortsat sikkerhedssamarbejde og NATO-tilknytning efter selvstændighed. Det er en væsentlig politisk tilkendegivelse fra alliansens stærkeste medlemsland. En selvstændig grønlandsk stat vil fortsat skulle optages efter NATO-traktatens regler, herunder enstemmig tilslutning fra medlemmerne. Men amerikansk støtte vil gøre det politisk vanskeligere for andre lande at modsætte sig grønlandsk medlemskab. Det fjerner ikke alle juridiske spørgsmål, men svækker påstanden om, at selvstændighed nødvendigvis efterlader Grønland uden sikkerhedsgaranti. Inatsisartut har også tidligere søgt en mere direkte parlamentarisk tilknytning til NATO's Parlamentariske Forsamling; dette er ikke det samme som NATO-medlemskab. Naleraq ser derfor i forbindelse med aftalen på NATO som en strategisk mulighed, og ikke som en begrundelse for at afvise aftalen.

Ifølge Naleraqs notater fra udvalgets orienteringsmøde med Naalakkersuisoq blev udvalget orienteret om, at aftalens gennemførelse ville kræve betydeligt flere midler til udenrigsområdet. Grønland påtager sig dermed forventede merudgifter uden sikret direkte betaling.

Naleraq ærgrer sig over at der ikke har været bred tilslutning til ønsket om, at det grønlandske folk får mulighed for at tage stilling til en aftale med så vidtrækkende betydning gennem en folkeafstemning. Dette fordi aftalen berører helt grundlæggende spørgsmål om det grønlandske folks selvbestemmelsesret og fremtidige selvstændighed. Det grønlandske folk skal have mulighed for at tage stilling til beslutninger, der kan få afgørende betydning for vores vej mod selvstændighed.

Naleraq støtter et direkte og forpligtende sikkerhedssamarbejde med USA og ser en væsentlig mulighed i afklaringen af Grønlands fremtidige forsvar og NATO-tilknytning. Men Naalakkersuisut har efter Naleraqs vurdering ikke omsat Grønlands strategiske betydning til økonomisk betaling, nye miljømæssige indrømmelser eller garantier for grønlandsk ejerskab. Udvalgets flertal fremstiller eksisterende rettigheder som nye, og væsentlig dokumentation blev ikke fremlagt. På denne baggrund kan Naleraq ikke tilslutte sig udvalgets flertalsbetænkning.

Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Nivi Rosing
Formand

Juno Berthelsen
Næstformand

Vivian Motzfeldt

Bentiarq Ottosen

Paarma Lund Kreutzmann